СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 132. Джерзи Сити, Н. Дж., четвер, 7 червня, 1934. VOL. XLII. No. 132. Jersey City, N. J., Thursday, June 7, 1934. THREE CENTS.

УРЯД СПІШИТЬ З ДОПОМОГОЮ ПРОТИ ПОСУХИ

ВАШИНГТОН.—Президент Рузвелт предложив членам конгресу 14 західних стейтів, найбільше діткнених посухою, свій плян допомоги.

Сенатори й конгресмени з навіщених посухою стейтів зібралися в Білому Домі на конференцію з президентом. Вислухавши плянів президента, вони висказали своє вдоволення з плянів та надію, що конгрес ухвалить ці пляни в якнайкоротшім часі.

Президент пропонує вжити на ціль допомоги суму 525 міліонів долярів. Якщо треба би більше, то президент мав би мати вільну руку видати навіть до міліярда долярів. Поміч має бути розділена через існуючі урядові інституції, себто не мається творити для цілн розділу допомоги нових установ.

Тимчасом з деяких навіщених посухою околиць приходять уже вістки про дощі й значну в деяких випадках поправу засівів.

З Олбані, в стейті Ню Йорк, доносять, що так званий молочний дорадний комітет зарядив підвищення ціни молока на 1 цента на кварті, з тим, що ця підвишка має йти спеціяльно для фармерів, щоби винагородити їх за втрати, спричинені посухою й вигорінням трави.

УРЯД ПРОБУЄ ПОЛАГОДИТИ СТАЛЕВИЙ СТРАЙК

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт дістав від юнії сталевих робітників повідомлення, що робітники сталевих фабрик вийдуть дня 16 червня на страйк у числі 100,000 душ, якщо підприємства не сповнять їх домагань. Робітнича юнія домагається конференції з представниками підприємств, а не з представниками уряду.

Президент Рузвелт, розуміючи вагу страйку в такому основному промислі, яким є сталевий промисл зарядив, щоб уряд постарався довести до такої конференції між представниками робітників і підприємців. Одначе власники сталевих фабрик ще далі відмовляються говорити безпосередньо з представниками сталевої юнії на цій основі, що, мовляв, юнія не представляє їх робітників, отже є зовнішнім тілом. Коло цього, чи урядови вдасться зломити опозицію підприємців у цій точці, обертається питання страйку.

СЛІДСТВО ЗА НІМЕЦЬКУ ПРОПАҐАНДУ В АМЕРИЦІ.

ВАШИНГТОН. — Спеціяльний комітет палати послів конгресу переслухував свідків в справі нацистичної пропаґанди в Америці.

Карл Дикі, член одної нюйорської публіцистичної фірми, признав, що фірма діставала від німецької амбасади у Вашинґтоні й німецького конзуляту в Ню Йорку по 6,000 долярів на місяць за ріжні прислуги, а між іншим за видавання публичних інформацій, корисних нацистичному урядови. Він признав теж, що від нього ждали антисемітської пропаґанди, одначе, він заявив, і він і головний ґазетяр фірми вважають антисемітизм, де би він не був, злою річю. Цей ґазетяр бере місячно 1,000 долярів титулом платні, а 750 долярів титулом коміcового за роздобуття цього контракту для фірми.

УРЯД ПОЗИВАЄ „ОЛИМПИК" ЗА РОЗБИТТЯ МАЯКОВОГО КОРАБЛЯ.

НЮ ЙОРК. — Як до місцевого порту заїхав „Олимпик", великий пасажерський корабель фірми „Ґвайт Стар", його капітанови, Джанови Блинксови, доручено позов американського уряду за 500 тисяч долярів відшкодування за розбиття маякового корабля „Нентокет" 15 травня цього року.

Федеральний уряд позиває корабельне підприємство на тій основі, що команда й моряки „Олимпика" поводилися необережно перед випадком і підчас нього. Позов закидує команді, що корабель їхав серед густої мраки всею силою пари та що по зударенню моряки були здезорґанізовані й не ратували жертв, як треба.

Діставши позов, капітан „Олимпика" заявив, що випадок спричинив „Нантекет" у цей спосіб, що не дав зараз радіової відповіди на запит „Олимпика" про своє положення. „Олимпик" мусів постаратися дати урядови запоруку на пів міліона долярів, заки уряд дозволив йому виїхати назад з американського порту. Уряд позиває тільки за свої втрати, а родини сімох моряків, що згинули на „Нентокеті", приготовляють позви за свої претенсії.

ЗАКЛИКАЄ ЦЕРКВИ ПОКЛАСТИ КІНЕЦЬ ВІЙНІ.

ФИЛАДЕЛФІЯ. — На річній конференції ліберальних протестантських церков виступав епископ Чарлз Гилберт з промовою, що це є обовязок церков покласти вже раз кінець війнам. Зробити це можна, говорив бесідник, не через проповідування проти війни, але через підривання всіх причин, які ведуть до війни.

ТЕЖ СОБІ ЛІТНА СПЕКА. . . .

ЛИТЛ АМЕРИКА (коло Південного Бігуна). — З експедиції Берда до південного бігуна доносять, що ту околицю навістила цими днями небувала літня спека. Термометер дійшов до 25 ступнів Фаренгайта, себто до 7 ступнів понижче точки замерзання води.

ТРАҐІЧНА СМЕРТЬ ПОШУКУВАЧІВ НАФТИ.

Громадка пошукувачів нафти в Норман, Оклагома, найнятих нафтовим підприємством „Петі Джіофизикел Експлорейшен Ко" до пошукування покладів нафти в землі при помочі сейзмоґрафічних приладів (які показують потрясення землі), попали приладково на магазин динаміту, призначений для будови дороги, та спричинили його вибух. Через вибух згинули 7 осіб. Вибух ушкодив сильно будинки на фармі Т. Малоя, що лежить 200 ярдів від місця вибуху.

ВКРАЛИ МІЛІОН ФРАНКІВ.

До одного з почтових урядів у середмістї Парижа добулися незнані вломники і, розпоровши панцирні каси, зрабували готівку і цінні папери в загальній вартости міліон франків. Поліція не попала покищо на сліди злодіїв.

ЖЕБРАК, ЩО МАВ 20 МОРҐІВ ПОЛЯ.

Недавно тому поліція в Ярославі арештувала жебрака Дмитра Гребеняка, що нахабно домагався милостині і не давав перейти людям спокійно дороги. У слідстві, яке перевела поліція, виявилося, що Гребеняк небіжкий пташок. В сусідньому селі коло Ярослава має своє велике господарство і 20 морґів поля! Нахаба користав з того, що його ніхто не знав у Ярославі, і цілими днями волочився по місті і напаствував людей.

ПІВ ЛІТРИ ВИНА ЗА 45,000 ЛІРІВ.

В селі Моєро недалеко Ґенуї трапилося таке, що один тамошній селянин, Тардіто, заплатив за пів літри вина 45,000 лірів. А було це так: Одної неділі посходилися до винярні селяни і пили вино від ранку до вечора. Під вечір селянинови Тардітови забракло грошей, але що він конче хотів випити ще пів літри вина, отже дав свойому сусідови свій льотерійний льос а цей поставив йому за це пів літри вина. По кількох днях відбулося тягнення льотерії і на льос, що його Тардіто подарував сусідови, впала виграна 45,000 лірів. Тардіто побіг мерщій до сусіда і просив його, щоби він звернув йому льос, бо це був лише жарт. Але щасливець аж не сниться віддати виграну. Тардіто заскаржив до суду сусіда і тепер відбудеться процес за пів літри вина, що коштувала 45,000 лірів.

КОРАБЕЛЬ ВЇХАВ ДО ПАЛАТИ.

При випливанні з венецийської пристані схопила сильна підводна струя моторовий корабель „Барбаріґо" (5,300 тон). З незвичайною скорістю пігнав корабель на Каноніка Паляцо, в якому є головна кватира інституту для аеронавтичних студій. Корабель знищив фронт палати та частину внутрішнього уладження. Дзюб „Барбаріґо" так заривсь в палату, що вдалося його витягнути щойно при помочі двох кораблів. Катастрофа скоїлася недалеко пл. Марка, при чому повстав такий гуркіт, що люди думали, що то землетрус.

НІХТО НЕ ПЛАТИТЬ СВОЇХ ДОВГІВ.

(УП) Союз власників заграничних позичок в Англії випустив свій звіт за 1933 рік. В ньому читаємо, що ніхто не платить тепер своїх зобовязань, ні приватних, ні державних, ні торговельних, ні політичних, ні навіть воєнних. Навіть процентів за них не хоче ніхто платити. Одинока держава, що ще платить точно всі довги, є Гондурас, а дальше й Австрія, з тою лише ріжницею, що Австрія платить довги новими позичками і ті довги не зменшуються, а збільшуються. Про стягання довгів силою ніхто навіть не думає, бо нема що стягати в деяких державах, а зрештою через це могли б виникнути небажані для декого ускладнення світового значіння.

ФАТАЛЬНИЙ ЖАРТ.

Сізініо Маттос, власник моторової лодки, запросив гостей на прогулку по ріці Тібажі в околиці Понта Гроси (Бразилія). По довшій їзді захотілося йому нагло до голови пожартувати собі з дітей і почав виробляти з лодкою ріжні штукенції, щоб їх троха налякати. Підчас одної з таких в суті річи драконських жартів лодка нагло перевернулась і в глибинах ріки знайшли смерть 7 душ разом з власником лодки. Діти втопилося четверо, а між ними три донечки Українця з Понта Ґроси, Миколи Войтовича.

ҐІТЛЕРІВЦІ ЖАДАЮТЬ ЖЕРТВ, А НЕ ПРАПОРІВ.

Надпрезидент шлеської провінції, Брікнер, виголосив у бреславській провінції промову, в якій висказав недвозначну осторогу на адресу реакційних юнкерських кол. Брікнер заявив, що жде від великих німецьких земельних власників на Шлеську жертв у користь селянської кольонії як винагороду за довг крови, що її пролило селянство в обороні німецької землі. Творення селянських хуторів, а не вивішування національних прапорів може забезпечити німецький схід.

НЕ МОЖНА ВОРОЖИТИ.

Берлінська поліція видала заборони займатися ворожбою з карт чи з руки за грошевими оплатами. Вини невиконання цієї заборони будуть остро карані.

ІСТОРІЯ КОМПАСУ.

З інтерпретації грецьких і латинських текстів виходить, що компас був відомий уже у стариннім Єгипті, а саме в колах учених (жерців). Пізніше став він професійною тайною моряків і гірників. Відомости про нього датуються від часу, коли людина стала переробляти залізні руди. Цікавий факт, що перші народи, які знали про прикладення магнетної стрілки (себто Китайці, Праґерманн і мешканці середземноморських країв) виводилися з пустинно-степової низини Турану (між Каспійським морем і горами Тіяншан та Паміром).

Записки стверджують, що у Китаю вміли користуватись магнетною стрілкою вже з початком 11. віку, у середній Европі з кінцем 12 віку, хоч деякі дослідники приймають, що в Европі компас був відомий ще вчасніше, і то незалежно від Китаю.

НАГІНКА НА ТАЙНІ СОЛЕВАРНІ.

Скарбова влада перевела в надвірнянському повіті ревізії, глядячи за тайними варільнями соли, що роблять конкуренцію державним солеварням. Перешукано всі села, де знаходяться солянкові джерела і в результаті зліквідовано 98 тайних солеварень, причому знищено 20,000 літрів солянки і значну скількість готової соли. На конкурентів сильного монополю зроблено донесення до влади.

САМОГУБСТВО З ПРИЧИНИ ОБІДУ.

В Лодзі побрався 23-літній приватний службовець Маріян Земрак зі 17-літньою гарною дівчиною Іриною. В протягу двох тижнів вкрались до їх пожиття невзгодини. Коли в неділю Земрак вернувся до дому і, не заставши готового обіду, зробив жінці гострий докір, вона відповіла обурена: „Як тобі не до вподоби, то возьми собі іншу!" В тій хвилині вхопила кухонний ніж і в очах наляканого чоловіка вбила собі його в груди. Удар був страшний, бо попав у серце і Земракова впала нежива. Сусіди перешкодили чоловікови відобрати собі також життя, бо з трудом вирвали йому ніж з рук.

ЗАСТРІЛИЛАСЯ ВДОВА ПО МАНЛІНХЕРІ.

У Відні застрілилася 61-літня Сесилія Манлінхер, вдова по фабриканті зброї. Причина: матеріяльна нужда. Її чоловік, Фердинанд Манліхер, належав до найвизначніших австрійських конструкторів зброї, якого відому систему крісів уживали були в багатьох арміях. Його моделі пристосували були передовсім в австрійській армії. Перший Манліхерів піхотинський кріс походить із 1886 р., а уліпшили його в 1895 р. Цього репетирового кріса вживали в світовій війні й ще нині вживають. Манліхер збудував теж дуже добрий модель карабіна та самоладівничу пістолю.

МАРГАРИНА ЗАМІСЦЬ МАСЛА.

Заведення для розсліду харчів у Львові розслідило, що в березні ц. р. на 322 проби масла 48 були сфальшовані маргариною. Так то у Львові продають 15 відсотків сфальшованого масла.

ПІДЛИВАВ РОЖІ ЛЮДСЬКОЮ КРОВЮ.

В Атенах проживав мультіміліонера Е. Йоаноша. Він жив у віллі з глухонімим льокаєм. Віллю окружив електричним дротом. Без його згоди не міг ніхто дістатися до вілі. Останніми часами в Атенах стали пропадати жінки. Слідство устінило, що кожного вечора до віллі заїжджало жовте авто. Поліція окружила віллю звідусіль і після завзятої перестрілки дісталася до середини. Йоаноша арештували. Він зізнав, що заманював дівчину обіцянкою 1,000 драхм, як відвідає його віллу. Тут брав від неї одну каплю крови, а опісля глухонімий льокай насилував її. Кров збирав до скляних рурок, опісля підливав нею живопліт червоних рож. Досі ужив крови з 60 жінок.

ЗАСУД У ЛУЦЬКІМ ПРОЦЕСІ

ЛУЦЬК (Волинь під Польщею). — Оголошено присуд в т. зв. луцькім процесі, яким засуджено 54 осіб, обвинувачених польською прокураторією за протидержавну акцію на території східньої Польщі. Обвинувачених покарано тюрмою від 5 до 15 років.

Процес той польська й большевицька преса та заграничні кореспонденти назвали „комуністичним", а на ділі тільки кілька осіб заявили перед судом, що зачисляють себе до комуністичної партії.

МАДЯРСЬКИЙ КАНДИДАТ НА ГУБЕРНАТОРА ПІДКАРПАТТЯ.

БУДАПЕШТ (Угорщина). — Мадярська ґазета „Аз Ошкало" рекомендує на місце губернатора Підкарпаття сенатора Бачинського як найліпшого й найпридатнішого кандидата. А є він таким добрим кандидатом тому, що має великі заслуги перед Угорщиною, є більший мадярон ніж Русин і вже навіть по перевороті займав посади на Угорщині, з якими приходилося йому дуже важко розставатись. Отаку особу повиталиб Мадяри радо на губернаторське крісло Підкарпаття. Рекомендує його редактор „Аз Ошлако", Аладар Возарій, засуджений недавно на 8 місяців тюрми.

„БРАТТЯ" ЧЕХИ ПРО УКРАЇНСЬКІ ВИЗВОЛЬНІ ЗМАГАННЯ.

ПРАГА (Чехословаччина). — Чеська преса поміщує тепер багато всілякого матеріялу, звязаного з Україною й українським народом. А це тому, що знову виринула справа Підкарпаття, для якого домагаються автономії. У звязку з тим найбільша чеська ґазета, „Народні Політика", написала, що Українці прогаявували три нагоди до здобуття своєї власної держави і тому Чехи ставляться до політичної і державної здібности Українців з недовірям. Коли один з Українців, полемізуючи з тою газетою, подав інші причини української програної і покликався на величезні жертви, як ті, що їх поможено під Базаром і Крутами, „Народні Політика" так відповіла:

„Як доказ своєї жертвенности наводять, що згинув один цілий загін та що 300 Українців пішли на розстріл, співаючи національний гимн. Тим вони самі доказують, що з 35 міліонів офірувалися щонайбільше 1,300 осіб. Це, можливо, імпонує членам якогось соціологічного семинара, але не може заімпонувати ні одному державному мужеви, а вже ніяк жовнірови".

Так пишуть „славянські" браття про ті міліонові жертви, які положив український нарід підчас останньої збройної боротьби за свою державність.

КЛЮБ ГРЕКО-КАТОЛИКІВ В УЖГОРОДІ.

УЖГОРОД. — „Лідове Новіни" подають, що „греко-католицька інтеліґенція" на Підкарпатті має заложити клюб греко-католиків, без огляду на мовний напрям. До цеї справи має ставитися прихильно еп. Стойка, бо думає тим чином усунути мовний спір. До цеї замітки праскої ґазети, додає „Українське Слово" таке:

„Наскільки це все правда — не знаємо; а якщо правда, то подивляємо геніяльну думку створення такого чудотворного клюбу. Ми певні, що в нім одні тягнутимуть у напрямі „тутешньої" мови, інші в напрямі російської, а з того всього вийде: чиста мадярська мова.

НЕМА КОМУ ВЧИТИ „ІСТОРІЇ ПАРТІЇ".

МОСКВА. — „За комуністическую просвіту" подає, що в програмі високих шкіл є поставлений курс історії партії. Та біда, що нема охотників, котрі взялисьб викладати той курс.

ХУЛІҐАНСТВО ЗРОСТАЄ, АЛЕ В СОВІТАХ.

МОСКВА. — „Правда" нарікає, що зі всіх сторін Совітів доносять, що хуліґанство стало чистою язвою. По вулицях міст кидають камінням на прохожих, продають порнографічні знимки та рисунки, стріляють з крісів і пістолів, обкидають болотом одіж прохожих і т. п.

ЧИСТКИ В УКРАЇНСЬКІМ ДОНБАСІ.

МОСКВА. — „За Індустріялізацію" подає, що на протязі півроку (від жовтня 1933 р. до березня 1934) були 462 перевірки і чистки спеціялістів в українськім Донбасі. Шукають саботажників, а на ділі Донбас не дописує, бо доводиться там працювати в анормальних відносинах.

АНГЛІЯ І ФРАНЦІЯ НЕ ПЛАТИТИМУТЬ ДОВГІВ.

ЛОНДОН. — Ще ніколи не було такої одушности між послами парляменту як тепер, коли їм подано до відома, що здержано сплату воєнного довгу Америці.

ПАРИЖ. — Франція піде слідом Великої Британії і теж не буде платити нічого на конто довгу, який винна Америці.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

РОЗКРИТА БОЛЬШЕВИЦЬКА БРЕХНЯ ПРО ГОЛОД НА УКРАЇНІ

Большевицька пропаґанда, що мала на ціли закрити факт голоду на окупованій большевиками Україні, дістала новий удар. Бостонська щоденна ґазета "THE CHRISTIAN SCIENCE MONITOR" відкликала зі становища московського кореспондента Виліема Генрі Чемберлина, котре він занимав десять літ, і цей використав свій виїзд з Росії на те, щоби написати до своєї ґазети спостереження, котрих він не міг писати через російську цензуру. Зараз у другій статті цеї серії, котра має обнимати 18 статтей, Чемберлин порушує питання голоду на Україні.

Гладкоязикі урядники в Москві, каже він, коли їх питали про голод, заявляли, що на Україні не було голоду; що були лише невеличкі труднощі тут і там; та що ці труднощі були викликані злобними махінаціями кулаків.

Одначе Чемберлин не був би ґазетярем, якби повірив гладкому язикови. Він чув, що президент Калінін говорив, що колективні фармери перейшли через тяжку школу, що ця школа була безпощадна, і він хотів на власні очі побачити, що там діється на Україні і хто там винуватий.

Як знаємо, большевицький уряд не пускав Чемберлина на Україну. Щойно під натиском заграничної опінії дано йому цей дозвіл. Коли його нарешті пустили на Україну, то дали йому прибічну сторожу, яка вступала з ним до хати і розмовляла з селянами. Мешканці цих хат запевняли, що вони про голод не чували, що в них комуна, що в них усе в порядку. Та Чемберлин бачив, що в усіх хатах, де його привели, висіли портрети Леніна, Сталіна й Калініна, а він, як досвідний ґазетяр, знав, що в звичайного селянина цього не було.

Він захотів вступити до найближчої хати. Хоч його проводирі за цим не потягали, вони не могли цього заперечити. Хата — типічна українська селянська хата. В хаті одна одніська 15-літня дівчина. На запити відповідає сухим голосом, що вона матери не має: вмерла в зимі. Вмерла від голоду. Мала братів і сестер — четверо душ. Нині не має ні одної. Всі померли. Від голоду. Тілько батько жиє.

Розсліджуючи в цей спосіб, допитуючи очевидців, збираючи вістки з ґазет, урядових неповільних признань, Чемберлин приходить до переконання, що в зимі й на весну 1932—1933 р. панував на Україні загальний голод; що в навіщених голодом околицях України й поза Україною згинули від голоду, понад звичайну смертність, 4 до 5 мілiонів людей, а накінець, що голод спричинили не природні нещастя, як посуха або повінь, і не заговір кулаків, а самий таки большевицький уряд та викликані його політикою нещасні суспільні настрої.

Лев Ясінчук.

УКРАЇНСЬКЕ ЖІНОЦТВО НА ЗЕМЛЯХ ЗАХІДНЬОЇ УКРАЇНИ

Жіночий Конгрес.

З нагоди 50-ліття оснування першого товариства українського жіноцтва, „Товариство Руских Женщин" (1884 р.), уладжує у днях 23—27 червня 1934 р. у Станиславові теперішня централя жіночих організацій на західньо-українських землях, „Союз Українок", Жіночий Конгрес. Це, так сказатиб, ювилейний Конгрес у память тієї хвилини, в якій українські (бодай інтелігентської верстви) жінки відчули потребу організуватися на зразок подібних організацій, що вже були на заході Европи. Тому, що перше жіноче товариство зорганізувалось у Станиславові, то українські жінки порішили відбути в тому місті свій Конгрес.

Звичайно відбуваються всі більші імпрези у Львові. Хто зна, чи не було би краще й цей Конгрес тут відбути. Львів — цеж природня й історична столиця Західної України. Станиславів був тільки на короткий час столицею злопамятних хвилин у наших останніх визвольних змаганнях, коли то у Львові „встоятись не було сили" (чи вміння). Всеж таки треба рахуватися з неуступчивістю жінок у тій справі й погодитися з тим, що Жіночий Конгрес відбудеться таки в Станиславові.

„Українська жінко! У велику хвилину, в пятьдесятьліття Твоїх організованих змагань, звертаємось до Тебе, деб не жила Ти, й кличемо Тебе на велике свято!"

Так закликають упорядчиці Конгресу українських жінок до участи в ньому. І варто послухати того голосу. Варто побачити, скільки вже є самих представниць тих українських жінок, що поза домом і родиною працюють у громадській роботі.

Здається, що українська публика в Америці вже знає програму, якою буде Жіночий Конгрес займатися. Треба без упередження ствердити, що на підставі начерку програми Жіночий Конгрес може дати багато позитивного для дальшої відбудови нашої державницької думки. Крім нечисленних теоретичних питань, які піддадуть упорядчиці Конгресови під розвагу, як от про становище українського жіноцтва до найновіших течій світового фемінізму та до кризи, яку переходить жіночий рух у звязку з перебудовою державних устроїв і господарською скрутою, знайдуться там високо практичні справи. До них треба зарахувати міркування на тему завдань української жінки у виховній ділянці та в ділянці позашкільної освіти. Бож українська жінка мусить уміло користуватися всіми тими засобами родинного виховання, які були би в силі усувати винародовлюючі впливи державної школи (всеодно: в Галичині, на Буковині, Підкарпатті, в Америці, Канаді чи денебудь на еміґрації).

Дуже важні та практичні справи будуть порушені з області народнього господарства й народнього здоровля. Увесь внішній і внутрішній зміст Конгресу підготовляють десять комісій. А український вигляд Конгресу подуманий до тої міри, що не тільки вся декорація конгресової салі, але й самих жінок має бути українська.

Замітне те, що крім преси, яка репрезентує партію Укр. Нац. Демократичного Обєднання та Концерну „Українська Преса" (Новий час, Наш Прапор, Народня Справа), а почасти й католицької „Нової Зорі" (орган організації українських католиків станиславівської епархії) — вся інша преса або покепкує собі з підготовлювання Жіночого Конгресу, або має до нього всякі претенсії чи просто: стануля проти нього.

„Громадський Голос" (орган українських соціялістів-радикалів) відмовляє львівському жіноцтву права організувати Жіночий Конгрес, бо провід того Конгресу не має нічого спільного з Наталією Кобринською, з якої імям і діяльністю звязаний цей ювилейний Конгрес (стаття „Проти лукавства" Ч. 20). По думці „Громадського Голосу", львівський жіночий провід „репрезентує буржуазну назадницьку ідеольоґію", а Наталія Кобринська була соціялісткою. Тимчасом жінки доказують, що Наталія Кобринська перейшла до української історії не як провідниця соціялістів, ані навіть як соціялістична рядовичка, але як піонірка жіночого руху. Виходить, що органи українських соціялістів-радикалів повинно бути навіть приємно, що „буржуазні" дами будуть святочно згадувати память їхньої однодумниці.

Дуже різко виступив проти Жіночого Конгресу орган українських націоналістів, „Вісті", та „Студентський Шлях". Ці органи є проти Жіночого Конгресу, бо вважають, що це „черговий фаєрверок опортуністичного табору", а ідея конгресу „виросла в ундо-католицько-радикальних народних канцеляріях".

Гострий був теж виступ українських католичок на сторінках львівського часопису „Мета". Вони домагалися прилюдного розяснення, як розуміє провід Союзу Українок „феміністичну ідею", яку поставила теперішня голова С. У., пос. Мілена Рудницька, побіч національної ідеї в угол жіночої організації. Вони ствердували „з цілою рішучістю", що еволюція напрямних Статутів Союза Українок іде у протилежному напрямі до принципів Христової церкви, до релігійного наставлення українського жіноцтва („Мета" з 11. лютого ц. р.). Вони домагалися допущення на Конгрес реферату, який насвітлив би напрямні й ролю української жінки з точки католицького погляду. На довшу й основничу відповідь голови С. У. в кількох числах „Діла" заявив один з провідників Католицької Акції (Володимир Кузьмович) у томуж „Ділі", що „полеміка і статті на сторінках „Мети", акція зорганізованого католицького жіноцтва, врешті акція Генерального Інституту Католицької Акції не були вимірені ані проти Союзу Українок, ані проти Жіночого Конгресу". А дальше: „Все те, що відноситься до національної ідеї, громадянської діяльности С. У. і його громадського вироблення, врешті до громадської еволюції української жінки, було і є поза межами сумнівів і дискусій в колах українського католицизму. Навпаки, все те є тут предметом признання". (Діло, ч. 98, 19. квітня ц. р.). Але коли В. Кузьмович уважає у своїх дальших виводах згадуваної статті, що „сьогодні начальною засадою є конечність скликання і гідного та поважного переведення Жіночого Конгресу", то всеж таки він передбачає ідеольоґічне оформлення, відповідно до якого не є виключеним зріжничкування жіночих організацій. „Можливо, каже він, що на це буде час і після Конгресу"...

Значить, перед жіночою організованістю повисло щось непевного. Чи наступить „зріжничкування" між теперішньою жіночою організацією і її членами, активними учасницями Католицької Акції, це покажеться, здається, щойно після Конгресу. Натомісць деяким жінкам уже й сьогодні занадто „право" в теперішньому Союзі Українок і вони внесли до затвердження влади свій „поступовий" статут.

Українські жінки вважають, що цей Конгрес буде не тільки для перегляду пройденого шляху 50-літньої праці та для пошанування тих, які його промостили: „Наради Конгресу охоплять усі ділянки громадської праці та зясують відношення українського жіноцтва до всіх важливих питань національного життя". Так пишеться між іншим у поклику „На Жіночий Конгрес", поміщеному у квітні 1934 в українській пресі, підписаному іменами 31 жінок під ріжними титулами. Всеж таки, не зважаючи на програму Конгресу, при всій уважливости впорядчиць, такий Конгрес буде більше маніфестацією, сказатиб, жіночої громадянської зрілости, ніж якимсь ділом для вирішення обовязуючої політики на дальшу мету.

Одначе якби воно не було, метущня біля Конгресу втихає і, чи кому любо чи ні, він причиниться до ще більшого розбудження українського жіноцтва та підсилить наші важкі національні змагання свіжими, деколи ще й незужитими силами — українського зорганізованої жінки.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

МИЛОСТИНІ ЖЕБРАКАМ.

Один рабін виступає проти давання милостині жебракам на вулиці. Мовляв, всяка поміч має бути дана інституцією, а давання всякому жебракови на вулиці без розбору, заманює людей до жебрацтва.

„НАЦІЗМ У КОЖНІМ КРАЮ ІНАКШИЙ".

Перебрання старої ліберальної німецької ґазети „Франкфуртер Цайтунг" з рук Жидів, її основників і дотеперішніх власників, у руки Німців по крови дає поняття про німецький націоналізм ґітлеризму.

У Мексику орґанізація націоналістів, котра відповідає німецьким націс, голосить клич: Гони з Мексика всіх Жидів, Китайців і інших чужинців, під котрими розуміється передовсім „ґрінґос", себто Американців. Справжніми Мексиканцями вважається там тільки потомків червоних Індіян.

НЕ КОПАЙ, БРАТКУ, ЯМИ ПІД ДРУГИМ.

Як у Німеччині почалися виступи „націс" проти Жидів, Жиди по всьому світі зробили замітний зворот супроти Поляків. Коли давніше Жиди ненавиділи Польщу й польський уряд уважали за найкращого антисемітський, з приходом до влади Ґітлера в Німеччині жидівські ґазети й організації нагло відкрили, що польський уряд і нарід великі приятелі Жидів. Ця приязнь до нево відкритих приятелів дійшла до того, що деякі жидівські письменники далися вжити для протиукраїнської пропаганди Поляків.

Тепер у Польщі за кілька місяців зросла скорим ходом, немов гриби по дощі, наскрізь антисемітська організація „національних радикалів", або сірих сорочок. Як жидівські ґазетярі мовчали або писали про переслідування Жидів Українцями через організацію кооператив, то під носом цих письменників зросла явно антисемітська організація до такої сили, що нині вона загрожує навіть урядовій партії. Тепер американський Жид, котрий пише кореспонденції до „Ню Йорк Таймсу", доноситься чи про цей політичний обяв, між стрічками кличе: „Поліція! Ратуй!"

ЖИД АНТИСЕМІТОМ.

До чого довели вживання визвища антисеміта, показується найкраще з нападів большевицьких ґазет у Росії на британійського міністра заграничних справ, Саймона. Нападають на Саймона большевицькі ґазети за його промову в Женеві за Німеччину. Закидують притім большевики цьому міністрови ніщо інше, тільки антисемітизм.

Закид цікавий тому, бо сер Саймон самий є Жидом.

І виступав він проти російського представника, котрим є Літвинов, теж Жид.

Тепер ще треба тільки якогось Жида, щоби сказав бити Саймона за те, що він антисеміт, а потім ще якогось, що сказав би бити як антисеміти тих, що б'ють Саймона-Жида.

Ф. Гер...

ПОГОНЯ В ГОРАХ.

Епізод при кінці українсько-польської війни.

9)

Лісничий взяв рушницю і станув на порозі хати. Павло затягнув мерця до пекарні в кут і накрив сіном.

Ватаг бандитів нетерпеливився. Сердито тупав ногами і кляв:

— Той Данило, чорт би його маму, хіба надув нас! Перестеріг караїмів, хоч зобовязався був їх зброю принести мені. Як би я знав, що так справді сталося, то я знав би, що зробити...

Кажучи се, бандит грізно глянув на Прокопа.

Прокіп також дивувався, що Данила ще нема назад. Не було виключене, що в останній хвилі показався і не гадає вернути сего, що бандитові обіцяв був. Також не було виключене, що зрадився і його там силоміць задержали. Будучи в руках небезпечного бандита, став крутити:

— Данило не зрадить нас, бо добре знає, що справа тих панків програна, і що вони не втечуть нам. Можливе, що зробив яку дурницю. Справді було би погано.

— Для тебе погано! — заревів Пакула. — Як вони втечуть мені, то тобою вітер буде гойдати.

— Терпеливости, — радив Прокіп спокійно. — Розвидніється, то побачимо...

— Аж розвидніється? Я маю ждати, аж білий день позволить їм цілити? Щоб я дав себе застрілити як собака? Зараз мусимо вдарити на них, поки темнота не позволить їм цілити. Вони, маючи рушниці, в ясний день зможуть відбити без перешкоди, бо жаден з нас не важиться йти на певну смерть. Я маю лиш два револьвери, мої люди й того не мають.

— Послухайтеж мене...

— Мовчи! — крикнув Пакула. — Будеш говорити, коли я спитаю. Тепер мовчати і вперед! Розумієш? Ти ступай заразом посуваться вперед. Але ще поки мене, бо може будеш мені потрібний.

Прокіп зрозумів, чому. Як би з хати стріляли, то Пакула хотів ховатися за нього. Знаючи, що годі противитися, Прокіп лиш тісніше загорнув сірак і ждав.

Пакула скликав своїх. Трому приказав здалека обійти хату, і стануть кількадесять кроків за нею, скрившися за кущами, присипаними снігом. Обомох з них дав револьвер. Другий трійці приказав підійти під хату, і на яких сто кроків задержатися за кущами ялини. Він і один його товариш зійшли би трохи по узбочу звору, там, де з нього зробили бік резервоару клявзи, і вийшлиб на верх просто хати. Одному з тих, що мали підступати під хату, Пакула дав револьвер і промовив до товариства:

— Кинемося на них тоді, коли вийдуть з хати, щоби розпочати свою дальшу мандрівку. Початок зробиш ти, що маєш револьвер. Підкрадешся під хату таки зараз, стрілиш до першого, що вийде з хати і втечеш, куди схочеш. Тоді ми всі скочимо на них з трох сторін. Я маю револьвер. Беру на себе другого і третього, що вийде з хати. Стріляти буду в ноги, щоби їх взяти живих.

Всі розійшлися трома частями. Пакула, держачи Прокопа коло себе, зійшов троха в звір, так, щоби їх з хати не було видко. Стали з великим трудом посуватися вперед.

Прокіп сильно зажурився, бо потерпав, що сяк чи так скінчиться се полювання, то його самого куля мабуть не мине, бо Пакула взяв собі його за заслону від куль. Прогав собі, що там, де є рушниці, буде би безпечніший. Здезертирував би, як би не те, що бандит пильнував його і за кождий підозрілий рух пробив би його ножем.

Довго ішли і добре намучилися, поки забрили так далеко, що, глянувши вгору, побачили комин хати. Станули там по коліна в снігу і ждали, коли товариш револьверовим стрілом дасть їм знати, що збігці вже виходять.

— Я так перемерз, що довше не видержу, — шепнув Прокіп.

— І мені се щось задовго видається. Чого та банда так довго в тій хаті сидить? Мабуть твій товариш вищебетав, що ми прийшли по них, і вони бояться вийти з хати. А може той з моїм револьвером ще не підійшов під хату? Підійдіть но догори, вихиліть поза беріг голову і загляньте, що там діється.

Прокопови не треба було повторяти сего, бо й так хотів відійти якнайдальше від того кровожадного бандита. Скоро вернувся, вскакуючи в свої власні сліди, і коли вже був там, де вгорі за дорогою стояла хата, виліз на верх і вихилив голову. Лиш кинув оком в сторону хати, побачив, що збігці сокотяться і готові оловом привитати непрошених гостей. Лісничий і його шурин з рушницями в руках стояли в пекарни зараз за порогом. За углом хати стояв з револьвером, скулений товариш Пакули. Півтори сотні кроків з одного боку хати стояли сховані два спільники Пакули, таксамо далеко з другого боку стояли три.

Прокіп зміркував, що міг би забігти до хати ще заки надбіжать ті, що в засідці.

— А як збігці не припустять мене до себе? — подумав. — Або як приймуть мене кулями? Хібаж не тасама небезпека, як не вернуся до них, а піду на них, гнаний Пакулою? Раз мати родила!

Прокіп вистрибнув на беріг на дорогу і пустився бігцем до хати. Побачив се Пакула. Скажено лютий став собі спинатися вгору, що через грубу верству снігу ішло дуже пиняво.

— Застрілю як собаку! — шипів крізь зуби.

Богдан і Павло виділи, що Прокіп біжить до них. Ще не стріляли до нього, бо не знали його наміру. Зговорилися стріляти хіба аж тоді, коли би за ним показалися інші. Богдан вже склався, бо виринула голова, за нею погрудя. Пакули. Він підвів руку з револьвером і стрілив до Прокопа. Хибив. Бачучи се, оборонці хати впустили Прокопа до себе. В тій хвилі гукнув стріл коло них, зараз за дверми хати. Лісничий вискочив на двір і побачив утікаючого напасника, котрого Пакула вислав був з револьвером під хату. Склався до нього.

— Лишіть його! — крикнув Прокіп. — Спрячте одного лиш Пакулу, то будете мати спокій. Як його не стане, то всі інші підуть в розтіч.

Лісничий не слухав, чи не чув сего. Випалив і напасник впав без духа.

Гукнув другий стріл. То Збудинський, чуючи, що Прокіп каже, вибіг з хати і пішов на край дороги. Побачив, що хтось спускається вниз, на дно звора.

— То він! То Пакула! — крикнув Прокіп, що вийшов за Збудинським і стояв коло нього.

Збудинський стрілив. Хоч не був дуже добрим стрільцем, поцілив, бо Пакула впав і став котитися вниз. Сніг став на нього наліплюватися і на дно звора впала лявіна, якої ядром був застрілений бандит. Як так, то кінця дочхала йому лявіна, бо задушила його.

Як Прокіп сказав, так і сталося. Коли погиб ватаг банди, сама банда розбіглася.

Прокіп, котрий до Пакули пристав був, всилуваний бандитом, не був такий дурний, щоби збігцям сказати всю правду. Сказав лиш те, що до спілки з бандитами пристав дурний, бо ще молодий, Данило.

— Бачу, що за се Бог скарав його; мені Бог поміг вихопитися з зубів того вовка.

Тепер лісничий вже знав, що часу має досить. Щоби Ляхи вислали за ним другу погоню, мусіла би сперше знайти вість про невдачу експедиції Пакули. Вже не квапячися, пішли далі, за проводом Прокопа, під контролею лісничого і щасливо зайшли на той бік гір, де вже були безпечні. (Кінець).

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

Просяться відділові секретарі присилати повідомлення про всякі збори принайменше один тиждень перед зборами.

ТОЛІДО, О. Бр. св. О. Николая, від. 167, повідомляє всіх своїх членів, що піврічний мітинґ відбудеться в неділю, 10. червня, в годині 2-гій пополудни, в Юніон Галл. Обовязком є кождого члена прийти на цей мітинґ, бо є важні справи до полагодження. Член, котрий не явиться, буде караний після ухвали. Контр. комісія має здати звіт за пів року. — П. Зьомке, предс.; С. Гаврилак, кас.; М. Корнова, секр.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

АЛЕНТАВН, ПА.

Свято памяти українських героїв.

Дня 30. травня, на „Декорейшен Дей", заходом відділу 23 ОДВУ. відбулося тут свято в честь полеглих українських героїв за волю України. Свято зачалося Службою Божою, яку відправив всеч. о. Д. Сенета в українській православній церкви і панахидою за полеглих українських борців.

В години 3-тій пополудні зійшлися громадно місцеві й околичні Українці до української галі, щоби продовжати свято. Збори відкрив голова відділу ОДВУ, гр. Микола Фартух, представляючи зібраним дорогого гостя зі старого краю, гр. Омеляна Грибівського, висланника від Організації Українських Націоналістів. Зібрані привитали делегата бурею оплесків. Опісля хор ім. Лисенка відспівав удачно дві пісні: „Ви хотілиб спинить" і „Ой та зажурились Стрільці Січовії". А о. Д. Сенета, витаючи шановного делегата, попросив його виголосити відчит про ситуацію в старім краю.

Гром. О. Грибівський, забираючи слово, попросив, щоби вибрати предсідника і секратів цих зборів, бо може дехто ставити питання і на це треба уділяти слова. Присутні вибрали предсідником гр. Павла Лагоцького, а секретарем Василя Гришка і Стефана Міляна. Відчит Шановного Делегата, який тревав понад дві години, захопив слухачів одушевлено, бо всі присутні вислухали його до кінця з великою увагою. При кінці деякі присутні ставили питання в формі інформації, на які Шановний Прелегент дав вдоволяючу відповідь.

Потім о. Сенета взивав присутних до вступлення до організації ОДВУ, котра тут в Америці має таке саме завдання, як в старім краю ОУН, а також просив присутних до зложення пожертв на боєву акцію. По $1.00 зложили слідуючі: о. Д. Сенета, Катерина Сива, І. Білань, О. Потіха, (з Нортгемптон), В. Кіцак і П. Яремчук; по 50 цнт.: Г. Фариняк, О. Попик, М. Антонюк, В. Гришко, С. Мілян (з Квейкертавн), Р. Бойко, Анна Фариняк, М. Хомик, С. Мешко, І. Федорак, Настя Турчин, Анна Салаш, Т. Божко, П. Лагоцький, Микола Фартух, Ілія Сокальский. Дрібними датками $7.80, офіра в церкві $2.52. Разом зібрано $24.32. По відтягненню видатків відділ ОДВУ вишле решту на визвольну боротьбу.

Хор ім. Лисенка під управою о. Сенети відспівав пісню „Пливуть, пливуть", а потім квартет, Вол. Пипюк, А. Колодій, Вол. Фартух і І. Брущак, відспівав „Задзвенімо". По відспіванню гимнів „Ще не вмерла Україна" і „Не пора" присутні гості, підбадьорені на дусі, розійшлися домів, а члени ОДВУ лишилися з гр. Грибівським на дальші наради.

Присутній.

ГАРТФОРД, КОНН.

Шевченкове Свято.

Заходами відділу 5-го О.Д.В.У. і при співучасти укр. греко-кат. церкви помянуто нашого Батька Тараса не злим, а тихим словом. Свято відбулося в неділю, 13. травня, в галі Українсько-Амер. Горож. Клюбу.

Свято відкрив гром. М. Курдина, а вступне слово виголосив о. Д. Гулин, представивши з американської історії, як великі американські мужі боролися за свою батьківщину і як її будували. Ґеній Т. Г. Шевченко належав також до великих борців за волю своєї Батьківщини-України. За його словом ідуть дотепер міліони. І сьогодні прийшли всі, котрі відчувають і розуміють Шевченка і його велику ідею. А особливо його могутнє: Вставайте, кайдани порвіте, і вражою злою кровю волю окропіте.

А найбільша радість для нас та, що наша молодіж, роджена в Америці, так гарно віддає пошану нашому генієви. Це бачимо якнайкраще отут в Гартфорді.

Хор, який складається майже в 90% з тут роджених наших дітей, співав під проводом місцевого пароха, о. д-ра Ґулина, надспідівано гарно. Відспівав кілька гарних пісень, і то кількома наворотами. Сольові виступи теж випали добре, а особливо гарно співала пані Е. Бутріман в супроводі фортепяна. Скрипкові і пянові соля також дописали. Наша громадянка, пані М. Курдина, виголосила вірш Костишина „В память незабутньому Кобзареви", яким зворушила публику до сліз, бо деклямувала з повним чуттям. Музикальну програму закінчив малий хлопчик П. Герман грою на мандоліні.

Святочну промову виголосив д-р Л. Мишуга. Бесідник представив спершу ті часи, в яких жив Шевченко, а потім на тім тлі змалював образ великого революціонера й пророка. Він виказав, як на наших очах здійснюєтся те все, що заповів Шевченко. Коби ми тільки мали ту глибоку віру, яку мав Шевченко, що встане Україна, то сьогодні ми вже булиб на волі. І дійдемо до неї, коби тільки скорше позбутися нам гнилих колод. А в нас є ще їх подостатком. Перед закінченням гром. М. Курдина візвав до жертв. Жертвували по $1: о. д-р Ґулин, М. Курдина, М. Папа, І. Саган, П. Кріль, М. Стисло, Е. Ґайда, І. Чехович, М. Дерих, Ф. Шаркевич, С. Вакалюк, Л. Апанович, Л. Сидорак, Е. Данилів; по 50 цнт.: К. Яросевич і М. Нестор. Разом зі свята і підприємства було $44.62.

Розхід $12.12; осталося $23.-50, з чого вислано на політичних вязнів $6.00, а на У.В.О. $7.50. На твори Архипенка до музею $10. Гроші переслано через Обєднання.

Л. Апанович, секретар.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Відчит бувшого судді Оберваґера.

Від імени Українського Демократичного Клюбу (59 Ст. Маркс Плейс) запросив лідер клюбу, адв. М. Пізнак, бувшого суддю Чарлза Оберваґера на відчит про участь чужинецьких клюбів у політичнім життю краю і Ню Йорку зокрема. Відчит відбувся в льокалі клюбу дня 1. червня. Хоч була велика спека, галя була битком набита слухачами.

Суддю представив предсідник клюбу, адв. С. Ярема.

Суддя Оберваґер представив в першу чергу загальне економічне положення краю. А що воно серіозніше, видно з того, що хоч тут усього подостатком, хоч маємо чудові хмародери і наймодерніші машини та фабрики, то всежтаки і тут люди гинуть з голоду, або з недоїдання. Не можна говорити, що кріза минула, коли на 25,000 музикантів у Ню Йорку мають усього 2,000 осіб сяке-таке заняття.

Оте важке положення завинила головно загальна апатія, з якою відноситься американське громадянство до суспільних справ. Політика й економія його мало інтересують. Щойно тепер зачався зворот до ліпшого. І саме тепер є найкраща пора й для чужинецьких клюбів взятися серіозніше до праці й дати почути свій голос у політичнім життю Америки. Це теж відноситься і до Українців.

Суддя Оберваґер подав до відома, що він дізнався про внесення в конгресі резолюції в справі голоду на совітській Україні. Навязуючи до того, він сказав, що скільки то було би краще, якби таку резолюцію вносив конгресмен чи сенатор з українського роду, котрий краще розумів би і відчував би ту справу. Тоді була би більша з того користь для Українців і для самої Америки, бо вона краще розуміла6 трагедію українського народу, а заразом і дуже важну міжнародню проблему. Те все можна осягнути, якщо Українці схочуть того і не будуть розбиватися на групи, а підуть в американській політиці одною сильною лавою як велика, зорганізована група, яка добре знає, чого хоче. Отсе тепер прийшла пора, щоби це зрозуміти й обєднатися Українцям у цілій Америці, а в першу чергу в Ню Йорку і добиватись у політичнім життю практичних результатів, а не тішитися голословними заявами і обіцянками тих, що мають на думці тільки українські голоси, а не домагання Українців.

Адв. Пізнак зазначив, що віднісся до судді Оберваґера за відчитом тому, що він ніколи не відмовився виступити публично в обороні прав українського народу. В часі „пацифікації" чи голодової катастрофи боялися ріжні конгресмени чи сенатори підняти голос проти Польщі чи Совітів, хоч підчас виборів давали Українців взиває нас до Обєд- будуть до їх послуг. Та суддя Оберваґер завжди охотно протестував разом з нами проти усіх ворогів українського народу. Суддя Оберваґер не кандидує на ніякий уряд. Не потребує українських голосів. Але з прихильности до Українців взиває нас до обєднання наших сил. І заявляє, що коли ми виставляємо в Ню Йорку українського кандидата на есемблімена, то той кандидат може цілком певно перейти, якщо ми всі подбаємо, щоб українські голоси пішли на українського кандидата. Тимбільше, що тут станьте нам до помочі славянські клюби.

Д-р Л. Мишуга передав історію заходів Обєднання і У. Н. Союза в справі внесення в американськім конгресі резолюції щодо голоду на Великій Україні. Він підкреслив, що колиб ми уявляли собою в Америці більш зорганізовану політичну силу, тоді справа з такими резолюціями і дебатами в конгресі булаб далеко лекша. Тоді легко можнаб знайти сенаторів чи конгресменів, котрі згодилисяб боронити український нарід принаймні з чисто людського огляду.

Адв. Ярема певний, що з цього відчиту і дискусії буде велика користь, та що в Ню Йорку мусить прийти до політичного обєднання українських сил. Він теж відчитав резолюцію, яка була внесена в конгресі в справі голоду на Україні. Разом з тим перейшло одноголосно внесення, щоби вислати від зібрання і клюбу подяку конгресменови Гемилтонови Фішови мол. за внесення резолюції.

Обговорено теж справу полекш при користуванню бібліотекою Адендорфа.

Збори закрив адв. Ярема. По відчиті присутні жінки, які явились у великім числі, відбули ще свої окремі наради, а інші дискутували при товариській гутірці порушені того вечора справи.

Присутній.

— Пане, а вам хто розбив голову?

— Ніхто! Чому так думаєте?

— А, ось, бачу, маєте на сурдоті трачиння!

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

PEOPLE IN UKRAINE HOPEFUL THAT WAR WILL FREE THEM.

Max Mosion Gives Impressions From Three Months' Visit to That Country.

Russian people especially in the Ukraine were looking hopefully to a war to free them from their bondage, according to Max Mosion, of 419 St. Patrick strett, who has just returned from a three-month visit to that country.

Mr. Mosion who was born in Odessa, came to Canada in 1901 and for the past 21 years has been a resident of Ottawa. He decided to return to his native country to see his mother who is 93 years old and who had escaped all the vicissitudes of revolution and counter-revolution.

Individualism is Crushed.

Mr. Mosion was appalled at the change in Odessa, a once beautiful city of gaiety and laughter. He found all individualism crushed, religion in the discard and marriage and divorce merely a matter of signing a card. "The children were taught from the cradle to say there is no God, but many of the older people clung with tenacity to their beliefs."

Mr. Mosion visited more than 100 Ukrainian villages in the course of his trip. Everywhere he found the spirit of revolt against the present system and the feeling that even the worst phases of the Czarist regime were infinitely to be preferred.

There had been a terrible drought in the Ukraine in the past few months and Mr. Mosion predicted another famine was in the offing.

"When the peasants found they had to work for the Government they decided that it would be far better to die than to till the soil under such conditions, and as a result when the Soviet agents called to gather the crops they found it unharvested with thousands of people dead in the villages. A villager was unable to keep a horse, a cow, or a pig, without having it confiscated by the state, and these conditions were intolerable."

Bread is Black and Hard.

Mr. Mosion stated that residents of Odessa had to get up at three o'clock in the morning to secure a daily ration of bread from the Government agents.

"I never saw any bread like it, black and hard as a stone. I am a baker, and I should know," he said.

"Men had to work for 200 roubles a month, equivalent to $4.00 in Canadian and American money. No meat was available to the worker. How could it be when a chicken was worth 40 roubles. Soup served in a huge pot in the factories contained very little nourishment. The Government which has sole control of the press tried to throw a favorable light on prevalent conditions by stating that 90,000,000 people in the United States were without bread. Government propaganda was everywhere in evidence and the few Americans or Britishers visiting factories did so with the stage prepared beforehand and the workers sternly warned to show the sunny side up. As a result no real picture of actual conditions was conveyed by these tourists when they left the country after a brief visit."

Mr. Mosion remarked that money sent from the United States and other countries to Russia did not go directly to the people, but that they were given credits covering the amounts in the Amtorg stores. He showed The Journal representative a magnificent samovar he had purchased during his recent trip for $2.50. It had been confiscated by the Government from some wealthy Russian nobleman's home following the revolution.

Ate Cats and Dogs.

"Canada is good enough for me. Why in the Ukraine during the famine they had to eat the cats and dogs, and as a result you never see either of these pets there," he said.

Mr. Mosion bought a two-acre plot in Odessa which he presented to one of the Jewish communities to be used as a cemetery. It only cost him a few dollars and he did it in deference to his mother's wish.

(The Ottawa Journal, June 1, 1934).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

Баронова Кетте Кіршнер.

РУКАВИЧКИ

Це діялося одного весняного дня у Лондоні. Я сидів на лавці в огороді Елідон та грівся на сонці. Кругом розтягалися виплекані ярко зелені травники, які Англійці завдячують свойому вогкому кліматови. У густолистих старих деревах співали птахи. Солодко, одурюючо розносився запах розцвилих бозів.

Спокійно та вдумчиво відчував я сонливу мягкість сьогоднішнього дня, коли біля мене присів якийсь чоловік. Це дратувало мене, бож я думав, що в цьому тихому, ніким не відвідуваному городі, зостануся сам одинокий. Цей, що мене дратував, був худим, малим чоловічком з сивим волоссям і рухливими, неспокійними очима. Коли я придивлявся йому ближче, видався він мені полохливим, жахливо скоцьорбленим, непривітним та дуже балакучим. І я зовсім не помилився, бо вже по кількох хвилинах звернувся він боязко до мене:

— Вибачте, коли я вам перешкоджую, але приходжу сюди вже від кількох літ, щоби читати часописи. Чи дозволите одну ґазету?

Він витягнув з кишені цілу вязку раншніх ґазет і подав мені. Ця привітливість розззброїла мене, я подякував йому й узяв часописи. Колиж я прочитав одну ґазету, він був уже зі всіми готовий. Я не міг видержати, щоб його не запитати:

— Чому ви властиво купуєте так багато цих ґазет і переглядаєте тільки наголовки подій дня?

Він радо відповів:

— Бо я шукаю.

— Ви шукаєте? Чого саме?

— Я шукаю кримінального випадку, який відповідав би обставинами такому, який довелося мені самому пережити. Це був випадок з Мендоцою. Пригадуєте?

— Ні — сказав я й нахилився ближче до нього: — Кримінальний випадок? Розкажіть жеж!

Малий чоловічок, здавалося, чекав лише цього. Він сів прямо й почав тихо, але пливко розказувати:

— Перед кількома роками провів я літо в швайцарському пансіоні „Альпейська Рожа" близько від Шульц-Тараси. Це був вигідний дім, харч і вигляд на швайцарські гори-великани. Припадково зустрів я там свойого приятеля з молодих літ, Неда Гіґґінса. Він був великим жартуном, картярем і ловцем жінок. Зі своїми пятьдесятьма роками не міг за ніяку ціну залишити в спокою жінок і залюбився на смерть в одній гості „Альпейської Рожі" — у місс Льолі Мендоца. Вона була Англійкою, але її предки мусіли походити з Еспанії, на що вказувало її назвище, таксамо як і гарне личко і великі темні очі. Ми в трох пробували звичайно разом, робили прогульки в гори, грали бріджа й взагалі проводили весело час. Так пройшло кілька тижнів, аж... аж доки не трапилося вбивство.

— Вбивство? — запитав я порушений — Вбивство в такому солідному швайцарському пансіоні?

— Так — притакнув він. — Одної ночі в часі пізного проходу напав хтось на Гіґґінса на стежині, що вела до близького ліса. Там і знайдено його мертвим. У його плечах сторчав довгий ніж, що служив у пансіоні до розтинання паперу. Це був орієнтальний зразок. Внутрішній кровотік спричинив смерть. Біля трупа лежали скрівавлені жіночі рукавички величини 5 і три чверти, або шість. Тому, що на колодці ножа не було ніяких слідів пальця, тому й це вбивство мусіло бути доконане рукою, вдягненою в рукавичку.

Оповідач втягнув воздух і глянув на мене допитливим зором. Колиж я нічого не говорив, він оповідав дальше.

— Льолю Мендоца, що була власницею рукавичок, обвинувачено в цьому злочині. Оповідали, що Гіґґінс не додержав обіцянки женитися з нею. Отже мотив: нещасне кохання. Надармо присягала Льоля перед судом, що вона невинна, що вона не думала виходити замуж за Гіґґінса та що вона через свою розсіяність завсіди лишала денебудь свої рукавички. Її признали вбивницею та, беручи під увагу лагодячі обставини, засудили її тільки на пять літ тюрми.

— А чи вона направду була винувата? — запитав я з бючим серцем, бо ще оповідання зворушило мене аж надто.

— Ні — сказав цей малий чоловічок, сміючись. — Цього доконав мужчина, що перед багатьма роками заприсяг Гіґґінсови пімсту. В молодості були вони оба шукачами діямантів у полудневій Африці. Вбивник знайшов одного дня прекрасний синій діямант. Він показав його свойому приятелеви Гіґґінсови та сховав його у безпечному місці. Але слідуючого дня діямант пропав. Ніхто інший, хіба лише Гіґґінс міг його вкрасти. Його товариш не мав ніяких доказів і мусів мовчати. Він заприсяг собі скорше чи пізніше пімститися. На Льолю Мендоцу мав він теж злість, бо вона стягала з шиї Гіґґінса злобищу петлю.

Оповідач встав, запхав до кишені часописи і застібнув блюзку.

— Бачите, — докинув — убивник мав дуже малі руки, жіночі руки. Тому й міг вбрати рукавички Льолі Мендоца.

Мій зір упав на його руки; я мало що не крикнув. Це були руки жінки: малі, білі і ніжні. Коли я отрясся з жахливого страху, малий чоловік залишав уже город і зник за рогом камениці.

Переклав **Ром. Ан.—**

ПОВІДОМЛЕННЯ

ДЛЯ ЮВИЛЕЙНИХ КОМІТЕТІВ У. Н. СОЮЗА В СПРАВІ ЮВИЛЕЙНИХ ВІДЗНАК.

Головна канцелярія вислала досі до ювилейних комітетів і поодиноких відділів У. Н. Союза 12,500 малих ювилейних відзнак і 3,000 спеціяльних відзнак (pennants). Це є ввесь запас ювилейних відзнак, які головна канцелярія свого часу була замовила.

Беручи під увагу, що замовлення від ювилейних комітетів на відзнаки приходять далі, то заки головна канцелярія рішиться давати поновне замовлення на ті відзнаки, насамперед треба нам знати, чи ті всі відзнаки, які досі вислано до ювилейних комітетів, вже розпродано. Цього не можна знати, як довго ювилейні комітети не присилають грошей за розпродані відзнаки, або не звертають нерозпроданих відзнак.

Щоби не наражати організації на злишні видатки, та щоб уможливити екзекутиві У. Н. Союза зробити бодай приблизну оцінку, на яке число відзнак треба давати поновне зомовлення, просимо ті всі ювилейні комітети і відділи, які вже відбули ювилейні свята, прислати належитість за розпродані відзнаки, а нерозпродані відзнаки негайно звернути.

Головна канцелярія У. Н. Союза.

З ДІЯЛЬНОСТИ БЕЗБОЖНИЦЬКОГО ІНТЕРНАЦІОНАЛУ.

(УП) Як працює сьогодні покликаний большевиками до життя безбожницький рух, показують кілька витягів з московської преси, подані тут за кореспонденцією „Антикомінтерн".

Часопис „Безбожник" з 10. 2. 34 приносить витяг мови Губельмана-Ярославського на 17. партійному зїзді під заголовком „В обличі непобитого ворога". „Я дозволю собі тут згадати про одного ще не переможеного ворога робітничої кляси і працюючих мас. Говорю про релігію. В боротьбі з нею, ми осягнули великі успіхи. Одначе булоб фальшиво вдоволитися тим, що нібито ми вже розправилися з нею. Товариш Сталін остерігав нас перед таким „телячим востор-гом" і самозадоволенням. Чиж ми в самій боротьбі з релігією не маємо самозадоволення? Якраз тому я вважав за конечне на цьому місці заявити, що релігія й релігійні організації ще й досі є гамульцем побідного ходу вперед робітничої кляси й селянства та що вони служать покришкою для захования решток капіталізму і його ідеольогії. Зрозуміло, що й тут праця мусить іти за вказівками товариша Сталіна по лінії посилення світоглядово-політичної діяльности як у самій партії так і серед безпартійних робітничих та селянських мас". (Витяги зроблені так, що зміст бесіди відданий цілком вірно. — Ред.).

Якжеж виглядає така діяльність, про це каже ґазета „Антирелігійник" з грудня 1933 в двох статтях п. з. „Найближчі завдання бебожницького руху в Англії". „Недавно мав товариш Джексон виклад на зборах ліґи воюючого атеїзму про завдання англійських безбожницьких орґанізацій на найближчу будуччину. По докладі принято такі резолюції: Боротьба проти релігії й культурницької реакції мусить стати складовою часткою загально-революційної боротьби робітничої кляси. Вона обнимає в собі й боротьбу проти внутрішнього розладу в робітничому руху. Треба поборювати розломництво в робітничій клясі, до якого змагають ріжні релігійні обряди й секти. Це можна осягнути лише тоді, коли створиться відповідна орґанізація на якнайширшій базі. Наш рух ми мусимо перемінити в боротьбу широких мас. Тому ми постановили змінити назву нашої орґанізації і назвати її на деякий час „Соціялістичною Ліґою Вільнодумців".

А ось друга стаття „Антирелігійника": Посилена пропаґанда в Польщі за виступ з церкви подає, що польська клерикальна преса признає певні успіхи безбожників, які вони осягнули завдяки відповідній пропаґанді. Безбожники використовують невпорядковані церковні відносини в Польщі, а головно церковні податки. Через те безбожники там збільшили свої впливи серед робітництва.

Інтересним при цьому є те, що Сталін, як доносить данська й анґлійська преса, підписав декрет, на підставі якого на протязі найближчих трох років мусить ся викинути Бога поза границі Росії.

Не поїхав би до пекла.

Французький ґенерал Фош мав шофера, якого дуже був полюбив. А шофер також полюбив був ґенерала. Раз спитав ґен. Фош шофера, чи часті поїздки з ним справляють йому приємність.

— Певно, — відповів шофер. Я поїхав би з вами, пане ґенерале, й до пекла!

— Гм, гарно, гарно, — похвали Фош. — Та там булоб тоді страшно горячо! Сидиш на авті передімною й тому дістався би ти до пекольного вогню перший!

Шофер заперечив головою: — Ні, пане ґенерале! Таж я знаю мій обовязок і моє місце. Я зупинив би авто перед пекольними воротами, перепустив би вас, а сам оставб, як порядний шофер пильнувати авта.

—o—

Авто перевернулося на вулиці та придавило шофера. Підходить поліцай.

— Не ховайтеся, це вам нічого не поможе. Не робіть дурниць, а покажіть дозвіл на їзду.

—o—

— Вейтер! що то значить! — кричить гість — у моїй зупі була муха!

— Ах дуже перепрошую, — виправдується вейтер — я мусів її переочити, як витягав інші.

„КАТОЛИЦЬКА КОРЕСПОНДЕНЦІЯ" СПРОСТОВУЄ.

(УП) Українська Пресова Служба в Берліні принесла була в числі 130. своїх німецьких видань вістку за „Новим Часом" з 1. 4. 34 про письмо московського князя Волконського до кардинала Ініцера в справі допомоги голодуючим на Україні. З цього приводу Католицька Кореспонденція з Мінстер з 16. 5. 34 подає, що князь Волконський не є езуїтом, що він у Ватикані не мешкав, не занимав ніякої посади, та що він не писав до кардинала Ініцера листа в справі допомоги голодуючим. До розповсюднення такої вістки причинився мабуть лист московського князя Волконського до кардинала Ініцера з приводу свята освободження Відня від Турків. У запрошенні або в описі цього свята було зазначено, що між військами, які освободжували Відень, були й Українці. Московський князь дійсно пішов трохи задалеко в опрокидуванні всього, що українське, коли доказував, що в 17 столітті ніхто навіть не знав імени Українець, та що в тому столітті всі вважали себе Москалями.

Стільки Католицька Кореспонденція про замітку УП.

Українська Пресова Служба приймає цю заяву до відома і при цьому зазначує, що її вістка була звернена не проти католиків як таких, а лише проти несовісної пропаґанди московського князя під плащем католицизму, в якій він не цурається навіть таких арґументів, як свідома брехня. Бож трудно припустити, щоб князь Волконський, високий католицький достойник, чоловік учений і бувалий, не завдав був собі труду перед писанням того листа якийнебудь підручник історії, нової чи старої дати, наукового характеру, переглянути та переконатися, що його здогади в тій справі не відповідають дійсности. А чи хто хоче, чи не хоче, повинен признавати дійсний стан річей. Ми порадимо йому переглянути всесвітню сіторію Енґеля, видану 1795 року (том 48). У ній він знайде опрокинення своїх здогадів.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний член 339 від. У. Н. Союза, складаю сердечну подяку головним урядникам нашої орґанізації за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $50, котрі стали мені великою поміччю у моїм каліцтві. Бажаю якнайкращих успіхів У. Н. Союзови. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Іван Камінський,
Филаделфія, Па.

ЖАРТИ.

Побожне зітхання.

На морі корабель. Лютує буря! Височезні хвилі кидають кораблем сюди й туди. Вода заливає чердак. Корабельний священик-капелян питається капітана корабля:

— Чи грозить нам небезпека?

— Коли така страшна хуртовина лютуватиме ще з чверть години — то небаром опинимося в небі.

Переляканий священик викликнув:

— Хай нас Господь Бог сохранить від того.

—o—

Крупащук уже довго винен сто долярів кравцеви. Кравець ніяк не може видобути з нього грошей, бо Крупащук замикається перед кравцем. Кравець узявся на спосіб. Прийшов під двері Крупащука та стукає. Крупащук питається:

— Хто там?

— Листар, приношу вам гроші.

Та Крупащук пізнав по голосі, що то кравець, усеж іще питається:

А скільки приносите грошей?

— Сто долярів.

— То будь ласка віднесіть тих сто долярів відразу до мого кравця, я йому вже давно винен, то він дуже втішиться!

—o—

Малий Юрчик не хоче спати. Батько сідає при його ліжечку.

— Я буду оповідати тобі казочки, щоби ти заснув.

— Добре, тату.

Батько оповідає годину, дві...

Вкінці настає тишина. Мати, що сиділа в сусідній кімнаті, віддихає з полекшею.

Двері від діточої кімнати відчиняються тихесенько.

— Спить? — питається мати.

На порозі стоїть Юрчик у нічній сорочинці тай каже:

— Так, мамусю, нарешті тато заснув.

—o—

Майорко Лінкс виїхав у якійсь справі з дому. За кілька днів вернувся несподівано до дому та застав жінку з любком.

Зраджений чоловік заходиться з люті вдаряє пястуком об стіл і кричить:

— Рифка! То свинство! Як можеш бути така необережна! Ще щастя, що лише я бачив!

—o—

Хоче сплатити довг.

Трибущак здибав Скоричука:

— Можеб ви позичили мені шістьсот долярів? — каже.

— Навіщо вам аж стільки грошей?

— Хочу нарешті сплатити довг. Я хотів би вже раз скінчити з ними!

—o—

— Пане вейтер! У зупі, що ви мені її принесли, я знайшов неживу муху!

— Видно горячо вбило її, прошу пана.

—o—

— Пане Розенберг, що вам бракує, що ви якісь сьогодні несвої? Все ви такі веселі, жартуєте!

— Що мені бракує? Не багато: лише мій касієр, моя каса з усією готівкою та моя жінка!

НЕЗАГНУЗДАНИЙ ТАРЗАН.

I

Лорд Ґрейсток, Тарзан, вертаючись до свого маєтку, дістав у Найборі вістку про наїзд армії червоних на британську кольонію в східній Африці. Він поспішився відставити свою жінку в безпечніше місце, коли...

Ольга Бореш, червона шпіонка, прийшла з рапортом до головної східньо-африканської команди наїзної армії, та добула собі подив цілого штабу за свою красу й хитру роботу. Тимчасом...

Іван Карженов, офіцир наїзної армії, прів і кляв, волочучи тяжко ногами на чолі відділу наїзників по густім африканськім лісі. Серед страшної гущавини вони згубили дорогу.

Тарзан ще був кілька миль від свого маєтку, коли лейді Ґрейсток почула, як до її мешкання став хтось сильно добиватися. Потім двері спальні виважилися й вона крикнула зі страху.